

Akademia Nauk Stosowanych Stefana Batorego
Instytut Nauk Społecznych

**Zakres wymagań egzaminacyjnych egzaminu dyplomowego
w roku akademickim 2023/24**

Kierunek: Pedagogika (studia I stopnia, licencjackie)

Zagadnienia ogólne

1. Pedagogika jako dyscyplina naukowa: geneza, przedstawiciele, obszar zainteresowań.
2. Subdyscypliny szczegółowe pedagogiki i ich główne obszary badawcze – trzy wybrane przykłady subdyscyplin.
3. Teoria wychowania jako dyscyplina pedagogiczna. Geneza i ewolucja teorii wychowania.
4. Charakterystyka oraz obszar zainteresowań dydaktyki jako dyscypliny pedagogicznej.
5. Wychowanie a socjalizacja: definicje, cechy i wzajemne relacje. Wychowanie a nauczanie.
6. Charakterystyka wybranej koncepcji wychowania (pedagogika pozytywistyczna, pedagogika kultury, pedagogika personalistyczna, pedagogika egzystencjalna, pedagogika pragmatyzmu, pedagogika międzykulturowa).
7. Poglądy pedagogiczne wybranego pedagoga i ich aktualność we współczesnej pedagogice.
8. Źródła i miejsce pedagogiki specjalnej w nauce oraz jej przedmiotowe i metodologiczne powiązania z innymi naukami. Zakresy pedagogiki specjalnej – charakterystyka wybranego zakresu.
9. System dydaktyczny (pojęcie, klasyfikacja systemów dydaktycznych). Podstawowe systemy dydaktyczne oraz ich charakterystyka.
10. Dziedziny wychowania (wychowanie moralne, estetyczne, umysłowe, zdrowotne i fizyczne), charakterystyka wybranej dziedziny wychowania.
11. Metody nauczania: pojęcie, klasyfikacja według wybranego autora. Aktywne metody nauczania.
12. Pojęcie zasad nauczania, klasyfikacja zasad nauczania według wybranego autora, charakterystyka wybranej zasady nauczania.
13. Pojęcie, funkcje oraz podział środków dydaktycznych. Nowoczesne multimedialne środki dydaktyczne oraz ich wykorzystanie w procesach edukacyjnych.
14. Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze. Funkcje rodziny, postawy rodzicielskie i style wychowania w rodzinie.

15. Szkoła jako ważne środowisko wychowawcze. Specyfika i podstawowe założenia funkcjonowania szkoły uczenia się.
16. Media jako dominująca przestrzeń funkcjonowania dzieci i młodzieży – wartości i zagrożenia wychowawcze. Istota i znaczenie edukacji medialnej.
17. Kompetencje i osobowość nauczyciela współczesnej szkoły. Nauczyciel-wychowawca wobec edukacyjnych i wychowawczych wyzwań współczesnej rzeczywistości.
18. Rodzaje diagnozy pedagogicznej (diagnoza holistyczna, diagnoza typologiczna, genetyczno-rozwojowa, środowiskowa, socjologiczna) – charakterystyka wybranej diagnozy.
19. Potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka. Konsekwencje niezaspokojenia potrzeb na różnych etapach rozwoju.
20. Koncepcje psychologiczne człowieka (koncepcja behawiorystyczna, koncepcja psychodynamiczna, koncepcja humanistyczna) – charakterystyka wybranej koncepcji.
21. Rozumienie specjalnych potrzeb edukacyjnych. Charakterystyka wybranej grupy specjalnych potrzeb edukacyjnych. Podstawowe zasady pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
22. System kształcenia specjalnego w kontekście systemu kształcenia powszechnego – podstawowe założenia.
23. Główne metody badań pedagogicznych (metoda indywidualnych przypadków, monografia instytucji, sondaż diagnostyczny, eksperyment pedagogiczny) – charakterystyka wybranej metody.
24. Główne techniki badawcze (ankieta, wywiad, obserwacja, test socjometryczny, analiza dokumentów) – charakterystyka wybranej techniki.
25. Procesy komunikowania interpersonalnego i społecznego: prawidłowości i zakłócenia w obszarze tych procesów.

Moduł specjalnościowy

Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej

1. Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza jako dyscyplina naukowa. Relacje pedagogiki opiekuńczej z innymi dyscyplinami naukowymi.
2. Podstawowe nurty oraz ważniejsze etapy rozwoju myśli i praktyki opiekuńczej. Nowe tendencje w systemie opieki nad dziećmi i młodzieżą.
3. Podstawowe pojęcia z obszaru pedagogiki opiekuńczej oraz ich zakresy znaczeniowe (opieka, pomoc, wychowanie, kompensacja społeczna, proces opieki, proces opiekuńczo-wychowawczy, funkcje opiekuńcze, stosunek opiekuńczy, sieroctwo naturalne, sieroctwo społeczne) – wyjaśnienie trzech wybranych pojęć.
4. Prekursorzy i reprezentanci pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej w Polsce i na świecie – poglądy i spuścizna wybranego pedagoga.
5. Opieka nad dzieckiem i rodziną zaburzoną, niewydolną wychowawczo. Zasada pomocniczości i zasada interwencji.

6. Rodzinne formy opieki zastępczej nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziny własnej (rodzina adopcyjna, rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka, wioski dziecięce) – charakterystyka wybranej formy opieki.
7. Opiekuńcze funkcjonowanie instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem osieroconym (placówki socjalizacyjne, placówki interwencyjne, placówki wsparcia dziennego, placówki resocjalizacyjne) – charakterystyka wybranej formy opieki.
8. Opiekuńczo – wychowawcze funkcje szkoły (cele i zadania pedagoga szkolnego, specyfika pracy świetlicy szkolnej).
9. Zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży. Wychowawcze aspekty czasu wolnego.
10. Opieka nad dzieckiem i rodziną w środowisku lokalnym. Pomoc społeczna i praca socjalna. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej.
11. Klasyczne metody pracy socjalnej oraz ich wykorzystanie w pracy opiekuńczo-wychowawczej (metoda indywidualnego przypadku, metoda pracy grupowej, metoda środowiskowa) – charakterystyka wybranej metody.
12. Asystent rodziny jako forma wspierania rodziny. Podstawy prawne pracy oraz kompetencje asystenta rodziny. Charakterystyka wybranego modelu metodycznego działania asystenta rodziny.
13. Nauczyciel – wychowawca jako twórca i kreator procesu działalności opiekuńczo – wychowawczej w placówce oraz środowisku wychowawczym. Osobowość i kompetencje opiekuna-wychowawcy.
14. Etyka zawodowa pedagoga w instytucjach opiekuńczo-wychowawczych: dylematy etyczne, kodeksy postępowania i profesjonalizm.
15. Problem wypalenia zawodowego w pracy opiekuna-wychowawcy (przyczyny, przejawy, przeciwdziałanie).
16. Metody pracy opiekuńczo-wychowawczej (klasyfikacja i charakterystyka wybranej metody).
17. Zasady pracy opiekuńczo-wychowawczej (klasyfikacja i charakterystyka wybranej zasady).
18. Zjawisko sieroctwa oraz jego kompensacja (pojęcie sieroctwa, rodzaje sieroctwa, skutki sieroctwa).
19. Przemoc i zaniedbanie w środowisku rodzinnym oraz w instytucjach opiekuńczo-wychowawczych: rozpoznawanie sygnałów, prewencja, interwencja i wsparcie ofiar.
20. Kompensacyjno-sublimacyjne mechanizmy obronne dziecka uruchamiane w sytuacjach trudnych (niedoborów emocjonalnych).
21. Diagnoza i postępowanie metodyczne w pracy opiekuńczo-wychowawczej. Diagnoza społeczna – etapy diagnozy, techniki diagnostyczne.
22. Socjometria i jej znaczenie w zdobywaniu informacji o wychowankach/podopiecznych. Analiza wybranych technik socjometrycznych.
23. Działania w obszarze diagnozy i pracy socjalno-wychowawczej z rodziną z dysfunkcjami o charakterze patologicznym i niepatologicznym.

24. Indywidualizacja oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
25. Rola zabawy w rozwoju małego dziecka: rodzaje i funkcje zabawy – charakterystyka wybranego przykładu.